

mérni; míg a bormérés a kilenckor konduló harang szaváig meg volt engedve. Azontúl minden illetékelenül utcán járó embert az őrzőjárat a városházára vitt. T. V.

A reformáció és a magyarság. A humanizmus aránylag kisebbkörű s szemre — legalább nálunk — kevés nyomot hagyó hullámánál mélyebb hatást tett a reformáció lelki forradalma, mely látszólag csupán egyházi téren jelentett változást, lényegében azonban az állami és társadalmi élet másféle vonatkozásában is erősen éreztette befolyását. A gondolat- és lelkiismereti szabadság jogát hirdető, sőt követelő tanítás a néplélekhez férkőzés eszközeinek fölismerésével hamarosan elterjedt s nemzeti sorsunknak alakító tényezője lett. Szerepe milyenségére nézve a tárgyilagosságot történetírás már régen megállapodott s a köztudatot sem hagyta tájékoztatlanul. Hogy az ismert tényeket most új csoportosításban is népszerűsítik, az bizonyára összefügg napjaink világnézeti küzdelmeivel, s természetes következménye egybeült tapasztalható hasonló törekvéseknek.

A Bethlen-könyvtár füzetek közrebecsátásának is ez az időszaki jelenség az indítéka. E kiadványok, mint a hozzájuk csatolt tájékoztatóból kitűnik, egyenesen abból a célból készültek, hogy a nemzeti művelődés előmozdítása mellett bizonyos mértékű bizalmat a kálvinista szellem erőforrásairól.

E cél szolgálatában Rugonfalvi Kiss István *Bethlen Gábor* erdélyi fejedelem alakját eleveníti föl; azét a kálvinista uralkodót, akinek élet-története politikai és művelődési téren egyaránt szép példája marad a felelősségérzettől áthatott tettekész hazafiságnak. S. Szabó József (*A Perényiek a magyar reformáció szolgálatában*) egy nagyműltű családnak a művelődés érdekében való buzgólkodását állítja követésre méltónak e tekintetben közömbös korunk elé; míg Harsányi István (*A reformáció hatása a közművelődésre*) összefoglaló képet nyújt az egész szellemi mozgalom sokirányú jelentőségéről.

Mind a három mű nemes szándékból fakadó lelkesedéssel, megfelelő tárgyismerettel és íráskészséggel

törekszik az indítékul szolgáló cél megvalósítására. A szerzők vállalkozása sok tapintatot kívánt, mert állandóan számolniok kellett a legkényesebb dolgok egyikével: a felekezeti érzékenységgel. A két első füzet már tárgyánál fogva könnyebben megbirkózhatott e feladattal, a harmadik mű adatainak hangsúlyozásában azonban néhol a megengedhetőnél nagyobb nyomaték érvényesül. A. B.

Verseskönyvek. *Falu Tamás* tíz éven belül negyedik költeményes füzetét adja ki most, *A lélek mindenütt kihajt* címmel. Közben két erősen lírai színezetű regénye is megjelent, melyek egyike pályadíjat nyert. Munkáinak felsorolása legújabb könyve borítékán arról tanúskodik, hogy művei kapások voltak: egytől-egyig elfogytak. Kelendőségének egyik oka nyilván egyéniségének szeretetreméltósága. Hangja nem a szenvedélyes fájdalom jajkiáltása, inkább csak enyhe bánat sóhajtsa. Aktivitás nincs benne semmi, a helyzet, amelyben olvasói előtt megjelenik, mindig az ölbettközű merengésé. S ez a merengés sem merül el a lelkiélet mélyebb régióiba, legtöbbször csak a felszínen lebeg. S ehhez mérten a formának is könnyű lebegését szereti, s néha el is találja a kedves könnyedség hangját, de épp annyiszor — súlytalanná is válik. Erősebb lelki felindulást sohasem ébreszt, s talán kedveltségének ez is egyik tényezője. A versolvasók kiválasztott kisebbsége aligha vallja Falut a magáénak, de ez a kisebbség valóban elenyészően maroknyi a nagy átlaghoz képest, mely versben legszívesebben az egészen személytelen s felhőként átfutó melabút fogadja, kivált ha röpke dalformában kínálják. Ezért hatódnak meg semmitmondó szalondalocskákon olyanok is, akik a költészet valódi megnyilatkozásai iránt gyógyíthatatlanul botlulnak.

Falu régibb verseskönyvei a háborús években jelentek meg. De a keserves megpróbáltatások nem voltak alkalmasak arra, hogy a Falu gyakorlata szerint való „témákat” szolgáltassanak, s ha néha mégis hangot akart adni a kor meggyötört lelkének, mulhatatlanul beleesett a háborús kabaré-költészet unos-untig